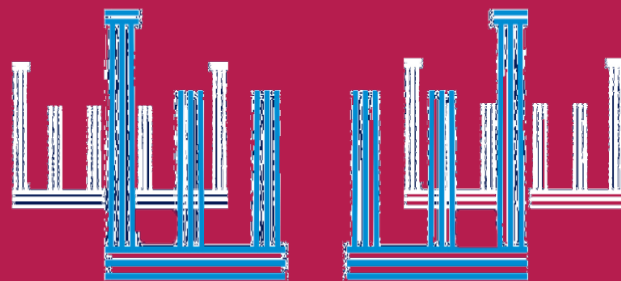

INSTITUUTIN JA SÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS

2022

Petra Pakkanen Antti Lampinen Tiina Purola

SISÄLLYS

1. Johdanto	1
Säätiön tarkoitus ja instituutti	1
Yhteenveto toiminnasta ja tutkimuksesta	1
Arvio tulevasta kehityksestä	1
Henkilökunta	2
Kiinteistöt ja toimitilat	3
2. Toiminta	3
Tutkimushankkeet	3
Arkeologiset projektit	3
Arakhamitain Agia Paraskevin projekti	3
Photiken projekti	4
Rethymnon Hilly Countryside Archaeological Project (ReHCAP)	4
Melitaia	4
Kolmiulotteisen dokumentoinnin kehittämisohjelma	5
Muut tutkimushankkeet	5
Nahka-hanke	5
Filhellenismi-hanke	5
Suomalaiset Kreikassa, kreikkalaiset Suomessa-hanke	5
Tieteellinen ja yhteiskunnallinen toiminta: julkaisut, luennot, tapahtumat	6
Julkaisutoiminta	6
Yleisötapahtumat: Kollokviot, seminaarit ja yleisöluennot	6
Kulttuuritapahtumat ja TelepART	7
Henkilökunnan tieteellinen ja yleistajuinen toiminta	8
Tieteellinen toiminta	8
Opetus, koulutus ja kurssit	10
Pohjoismainen kirjasto	11
Näkyvyys mediassa	12
Suhdeverkostot	13
Tiedeinstituutit ja instituuttiverkosto	14
Tukidelegaatio	14
Vierailut Instituutissa	14
3. Talous	14
4. Säätiön hallinto: hallitus ja toiminta	15
5. Lähipiiriselvitys	15

LIITE: Julkaisusarjan vaihtosuhteet

1. Johdanto

Säätiön tarkoitus ja Instituutti

Suomen Ateenan-instituutti (jatkossa instituutti) on Suomen Ateenan-instituutin säätiön (jatkossa säätiö) ylläpitämä tiedeinstituutti, jonka toimintaperiaate on todettu säätiön säännöissä: ”Säätiön tarkoituksena on tukea ja edistää tieteellistä Kreikkaan liittyvää tutkimusta sekä taiteita. Säätiö toteuttaa tarkoitustaan perustamalla ja ylläpitämällä Suomen Ateenan-instituuttia näin edistään Kreikassa suoritettavaa tieteellistä ja taiteellista työtä.” Tämä toimintakertomus on säätiön ja instituutin yhteinen, koska säätiön tehtävänä on instituutin ylläpito. Säätiön hallinto on kerrottu luvussa 4.

Yhteenveto toiminnasta ja tutkimuksesta

Suomen Ateenan-instituutin tieteellinen toiminta kattaa Kreikkaan liittyvän tutkimuksen esihistoriasta nykypäivään. Kreikassa toimivan tieteellisen instituutin perustoimintaan kuuluvat arkeologiset kenttätyöprojektit. Jokaisella Kreikassa toimivalla ulkomaisella instituutilla on oikeus yhteensä kuuteen samanaikaisesti toimivaan arkeologiseen projektiin Kreikassa. Näistä korkeintaan kolme voi olla omia projekteja, muuten niiden on oltava yhteistyöprojekteja kreikkalaisen arkeologisen hallinnon paikallisyksiköiden (eforiat) kanssa.

Vuoden 2022 aikana instituutissa vakiinnutettiin toimintatavat, jotka ovat tuoneet yleisötilaisuudet ja tarjotun opetuksen myös verkkoympäristöön ja mahdollistaneet sekä kansalliset että kansainväliset kokousjärjestelyt online-ympäristössä. Näihin tarvittavaa teknologista valmiutta kohennettiin sekä panostettiin ääni- ja kuvamateriaalin editointiin ja julkaisemiseen pysyvinä tallenteina. Instituutin tieteellisen ja kulttuuritoiminnan saavutetavuus ja näkyvyys kohentuivat siten entisestään vuoden 2022 aikana. Vuoden aikana järjestettiin yhteensä 13 yleisötapahtumaa, jotka toteutettiin joko live-tilaisuuksina tai hybridimuotoisina. Kaikki tapahtumat nauhoitettiin ja editoitiin pysyvästi avoimesti saatavilla oleviksi tekstitetyiksi tallenteiksi, ja tätä työtä jatketaan tulevana vuonna (kts. s. 13). Keväällä järjestettiin uudenlainen nahanvalmistukseen liittyvä tilaisuus, jossa yhdistettiin tieteellinen sisältö performatiiviseen parkitsemisen esittämiseen ja sen kokemiseen. Instituutilla on viisi käynnissä olevaa arkeologista kenttätyöprojektia sekä kehittämishanke (3D-projekti), joissa kaikissa suoritettiin kenttätyötä vuoden 2022 aikana. Arkeologisen toiminnan integrointi paikallisen väestön kanssa ja siitä tiedottaminen heille oli erityisen huomion kohteena etenkin uusimmassa arkeologisessa projektissa (kts. s. 12), ja positiivisten kokemusten vuoksi tätä tullaan jatkamaan mahdollisuuksien mukaan kaikkien kenttätyöprojektien kohdalla. Filhellenismiin liittyvä tutkimushanke saatiin vuoden aikana lähes päätökseen ja antiikin Kreikan nahanvalmistukseen ja nahkaan liittyvä tutkimusprojekti edistyi suunnitelmien mukaisesti. Molempien kohdalla tehtiin yhteistyötä alan oppilaitosten ja asiantuntijoiden kanssa Suomessa ja Kreikassa. Instituutti lanseerasi uuden elektronisen julkaisusarjan *Grifos. Electronic Publications of the Finnish Institute at Athens*, jonka ensimmäinen volyymi ilmestyi vuoden lopulla (kts. s. 6). TelepArt tiede-liikkuvuusohjelman puitteissa tuettiin kahden tieteentekijän toimintaa Kreikassa ja heidän työnsä nivottiin osaksi instituutissa järjestettyjä tieteellisiä tapahtumia (kts. s. 8). Instituutin perinteinen antiikitutkimuksen johdantokurssi järjestettiin syys-lokakuussa ja viikon mittainen kurssi historianopettajille kesäkuussa.

Instituutin Koroneos-talon asuntolassa oli vuoden aikana paljon asukkaita ja taitelija- sekä kirjailijaresidenssit olivat käytössä lähes tauotta joulukuun rauhallisempaan vaiheeseen saakka. Kaikissa instituutin kiinteistöissä suoritettiin rakenteellisia kohennuksia ja ajanmukaistettiin internetin teknistä toimivuutta, turvallisuusjärjestelmiä ja kohennettiin sisustusta käytettävissä olevien taloudellisten resurssien sallimissa rajoissa. Instituutin johtajan asuntona ja edustustilana käytetyssä kiinteistössä järjestettiin useita edustustilaisuuksia, joista osa yhteistyössä Suomen Kreikan suurlähetystön kanssa. Kiinteistöjen peruskorjaukseen, jonka Ulkoministeriö on suunnitellut alkavaksi vuonna 2024, valmistauduttiin vuoden aikana projektin suunnitteluvaiheen lanseeraamisella yhdessä ministeriön rakennuksista vastaavan yksikön kanssa.

Henkilökunta teki vuoden aikana tutkimustyötä, piti esitelmiä Kreikassa ja sen ulkopuolella, kirjoitti vertaisarvioituja ja yleistajuisia artikkeleita, kirja-arvosteluja, artikkelikokoelman ja käännöksiä, opetti opiskelijakursseilla ja suoritti käännöstyötä. Vuoden 2022 tieteellinen toiminta, instituutin tarjoama opetus sekä kulttuurin alaan luettava toiminta oli kokonaisuudessaan monipuolinen ja kattava kokonaisuus, joka toteutettiin paikan päällä ja myös verkossa. Huomattava osa instituutin tilaisuuksista toteutettiin yhteistyössä muiden tiede-instituutioiden kanssa, jonka kautta aktiivinen osallistuminen tiedekentän dialogiin ja sen näkyvyys entisestään lisääntynyt.

Arvio tulevasta kehityksestä

Instituutin tulevaisuuteen vaikuttaa edustamiemme tieteenalojen rahoituksen epävarmuus. Tämän lisäksi etenkin antiikintutkimuksen tulevaisuuden näkymät varsinkin kotimaisessa yliopistokentässä ovat huolestuttavia. On tullut selväksi, että alan kaventuessa Suomessa kasvaa instituutin merkitys huomattavasti etenkin antiikintutkimuksen opetuksessa; yhdessä Suomen Rooman-instituutin (IRF) kanssa tulemme olemaan instituutiot, joiden on kannettava kasvava määrä vastuuta yliopistollisesta antiikintutkimuksen perusopetuksesta.

Tämä tuo mukanaan vastuun ja työmäärän kasvun lisäksi toisaalta myös toiminnan dynamisoitumista. Jotta olemme takaamassa tieteenalojemme jatkumisen meidän on myös itse suhtauduttava vakavasti kehittymiseen, uudistumiseen ja uusien toimintatapojen luovaan kokeilemisen kunniottaen myös aiemmin luotuja perusrakenteita. Arkeologiset kenttätöitä ovat jatkossakin instituutin toiminnassa tärkeällä sijalla. Niissä kehitetään teknologian käyttöä, painotetaan koulutusta ja julkasutoiminnan saavutettavuutta. Muiden tutkimushankkeiden kohdalla (etenkin nahka-projekti) edistetään verkostoitumista ja järjestetään edelleen uudenlaisia tieteellisiä tapaamisia yleisötilaisuuksineen.

Nykykreikan kielen hyvän tason osajien määrä Suomessa supistuu. Instituutin näkökulmasta kreikan kielitaidon takaaminen on tärkeää. Tätä tavoitetta tuetaan tarjoamalla intensiivistä kielen perusopetusta harjoittelijoille oman henkilökuntamme opetuspanoksella ja tarjoamalla mahdollisuus kieliohjelmiin myös muualla harjoittelijan niin halutessa. Instituutissa järjestetty kielenopetus on saanut hyvin positiivista palautetta. Avoin tieteiden periaatteita edistetään suunnitelmallisesti sekä tutkimusaineistoissa että julkaisuissa. Tarkoituksena on saada kaikille arkeologisille projekteille käyttöön tutkimusaineistoille soveltuva digitaalinen, paikalliset rajoitukset huomioiva osittain avoin tallennusratkaisu, jollainen luotiin uuden Melitaia-projektin tutkimusdatalle projektin alusta alkaen. Konkreettista yhteistyötä Suomen Välimeren piirissä toimivien tiedeinstituuttien, kotimaisten ja ulkomaisten tutkimuslaitosten ja muiden toimijoiden kanssa jatketaan viestinnässä, tutkimuksessa, opetuksessa ja kulttuuritoiminnassa. Suomen ulkomailla toimivien tiede- ja kulttuuri-instituuttien verkosto (SKTI) on tärkeä yhteyskanava myös rahoitusta koskeissa kysymyksissä. Instituutti osallistui tieteiden yleisäylyämiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun edustamiensa tieteenalojen näkökulmasta. Vuorovaikutusta tieteiden ja taiteiden tekijöiden välillä pyritään edistämään poikkitieteellisissä, tieteiden ja taiteiden rajoja yhdistävissä hankkeissa ja residenssitoimintaa kehittämällä. Varainhankintaa kehitetään edelleen varautuen epävarmaan taloustilanteeseen.

Henkilökunta

Säätiössä työskenteli vuoden 2022 aikana kaksitoista työntekijää, joista kahdeksan Ateenassa (5,5 henkilötyövuotta) ja yksi Helsingissä (0,5 henkilötyövuotta). Neljä työntekijää toimi varsinaisten työntekijöiden sijaisina hoitaen kolmesta kuuden kuukauden pituisia sijaisuuksia. Johtajana jatkoi FT Petra Pakkanen ja tutkijaopettajana FT Antti Lampinen. Instituutin käytännön yleishallinnosta vastasivat entiseen tapaan BA María Martzoukou toimistonhoitajana ja BA María Gourdouba tutkimus- ja toimistoapulaisena. Koroneos-talon toimistonhoitajana toimi Leena Katsantoni 30.6. saakka, jolloin hän jäi eläkkeelle. Instituutin rakennusten kiinteistöhoitajana jatkoi Joakim Stavropoulos ja kiinteistöjen siistijänä Kamila Kiriakis, joka jäi sairauslomalle 4.12. Keväällä tehtiin henkilöstön rakennetta koskeva uudistus, jossa asuntolanhoitajan ja toimistonhoitajan osa-aikaiset toimet yhdistettiin keväällä 2023 kokoaikaiseksi muuttuvaksi koordinaattorin toimeksi. Tehtävään valittiin BA Vasiliki Katsantoni. Asuntolan hoitoa koskevissa tehtävissä hänen osa-aikaisena sijaisenaan toimi 15.6.–30.11. FT Arto Penttinen, ja Katsantoni aloitti koordinaattorin toimen hoidon maaliskuuhun 2023 saakka osa-aikaisena 1.12.2022. Suomessa säätiön asiamiehen tehtävässä jatkoi FL Tiina Purola. Instituutissa työskenteli vuoden 2022 aikana neljä korkeakouluharjoittelijaa (yhteensä 13 kk): Miika Remahl (Joensuun yliopisto, EDUFI-harjoittelu) tammi-helmikuu; Yoon-Hee Choi (Helsingin yliopisto, EDUFI-harjoittelu) maaliskuusta heinäkuu; Suvi Jokinen (Joensuun yliopisto, EDUFI-harjoittelu) syys-joulukuu, ja Pieta Päällysaho (Erasmus-harjoittelu), huhti-kesäkuu. Kolme harjoittelijaa saivat koko harjoittelujakson mittaisen kielen intensiivisen peruskurssin opetuksen instituutissa Maria Gourdouban opetuksessa. Harjoittelijoille tarjottiin asuminen asuntolassa kustannuksitta. Instituutin teknisenä asiantuntijana ja IT-avustajana toimi ulkopuolisella ostopalvelusopimuksella palkattu Andreas Koukopoulos.

Henkilöstön hyvinvointiin kiinnitettiin vuoden aikana erityistä huomiota vaiheessa, jolloin instituutissa tapahtuu merkittäviä henkilöstöuudistuksia. Instituutissa, sen puutarhassa ja paikallisissa tavernoissa järjestettiin tilaisuuksia henkilökunnalle juhlapäivien aikaan, mukaanlukien Leena Katsantonin eläköityminen kesäkuussa, juhannus, joulukuu jne. Marraskuussa tehtiin henkilöstön kolmipäiväinen virkistytymisviikonloppu Phtiotidaan Domokoksen kylään, jossa samalla esiteltiin instituutin toimintaa ja etenkin arkeologisen Melitaia-projektin tuloksia paikalliselle väestölle (kts. ss. 7 ja 12).

Instituutin henkilökunta kesäkuussa 2022 (vasemmalta myötäpäivään): Yoon-Hee Choi, Petra Pakkanen, Kamila Kiriakis, Antti Lampinen, Maria Gourdouba, Maria Martzoukou, Joakim Stavropoulos ja Leena Katsantoni.

Zitrou 16

Ioannou Soutsou 25

Karyatidon 18

Kiinteistöt ja toimitilat

Kaikkia kiinteistöjä huollettiin ja niiden varustustasoa ja sisustusta kohennettiin: Koroneos-talon asuntolassa uusittiin internet-yhteyden kattavuutta ja ajanmukaistettiin sisustusta; instituutin toimitiloissa Zitrou 16:ssa huollettiin perustellisesti sisäpihan aluetta mukaanlukien portaikon korjaus, ja johtajan residenssissä kiinnitettiin huomiota kosteusvaurioiden torjumiseen ja korjauksiin sekä toimeenpantiin mittava tuholaiistorjunta loka-joukukuun aikana. Asuntolassa majoittui vuonna 2022 kaikkiaan 151 asukasta, joista taiteilijaresidenssiin hakeneista 26 taiteilijasta 10 asui residenssissä; kirjailijaresidenssin kirjailijoita oli 16. Instituutti osallistui humanitaariseen apuun tarjoamalla asunnon ensin johtajan residenssissä ja sen jälkeen asuntolasta ukrainalaisille pakolaisille Tetiana, Olena ja Anhelina Bilousovalle kevät- ja kesäkuukausien aikana.

Ateenassa säätiöllä on käytössä Koneen Säätiön omistama kiinteistö (Karyatidon 18) Instituutin johtajan asuntona ja edustustilana. Vuoden 2022 aikana kiinteistössä järjestettiin edustustilaisuuksia ja tutkijapaamisia; siellä kestitettiin instituutin henkilökunnan lisäksi yhdessä Suomen Ateenan suurlähetystön kanssa mm. eduskunnan varapuhemies Antti Rinne, eduskuntaryhmän puheenjohtaja Jussi Saramo, Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan sihteeri Gunilla Carlander sekä suurlähettiläspari Jari Gustafsson ja Anna Gustafsson. Talossa majoitettiin instituutin vieraita, kuten tilaisuuksien puhujia ja esiintyjiä. Lokakuusta vuoden loppuun kiinteistössä ei voinut asua tuholaisinvaasion vuoksi. Kiinteistön käyttöoikeussopimus on voimassa vuoteen joulukuuhin 2024 saakka. Helsingissä säätiö on vuokrannut toimistohuoneen Wihurin rahaston kiinteistöstä (Kallioliinantie 4) Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n alivuokralaisena.

2. Toiminta

Tutkimushankkeet

Arkeologiset projektit

Arakhamitain Agia Paraskevin projekti (B.F.)

Arakhamitain Agia Paraskevin projekti alkoi vuonna 2006 Pausaniaan mainitsemassa Artemis Lykoatoksen pyhäkössä Björn Forsénin johdolla. Laajamittaisia kaivauksia suoritettiin vuosina 2010-2019. Hankkeen viimeinen kenttätöyökausi oli suunniteltu kesäksi 2020, mutta Covid-19-pandemian vuoksi se toteutui vasta kesäkuussa 2022. Neljä viikkoa kestäneeseen kenttäkauteen osallistui yhteensä 15 suomalaista tutkijaa/opiskelijaa, konservattori sekä paikallisia työmiehiä. Kaivaukset keskittyivät hellenistisen piharakennuksen pohjoissiipeen, jonka rakennushistoriaa kauden aikana viimein pystyttiin selvittämään. Ennen piharakennuksen pohjoissiiven rakentamista 200-luvulla eKr. rakennuksen keskiosassa oli toinen pienempi, kapea ja pitkä suorakulmainen n. 400 eKr. pystytetty rakennus, jonka pohjoispuolelta löytyi kolme neliömäistä huonetta ja eteläpuolelta pylväikkö. Kyse on kreikkalaisissa pyhäköissä usein esiintyvistä rakennuksesta, joka käytettiin kulttiin osallistuneiden ruokailutilana. Ehkä paras vertailukohde varhaiseen rakennukseemme löytyy Athena Aphaian pyhäköstä Aiginan saarella. Kaivauskauden lisäksi järjestettiin vielä syyskuussa kahden viikon mittainen arkkitehtonisten löytöjen tutkimusjakso.

Photiken projekti (B.F.)

Photiken projekti on entisen Thesprotia Expedition-hankkeen jatkoprojekti, jonka kohteena on miltei täysin tuntematon Photiken roomalainen kolonia ja myöhäisempi piispainistuin. Photiken projekti järjestetään yhteistyössä Thesprotian arkeologisen eforian kanssa; hankkeen johtajina toimivat Björn Forsén ja Ioannis Chouliaras. Vuonna 2022 kaivettiin heinäkuussa viiden viikon aikana kaksi roomalaista mausoleumia. Kaivauksiin osallistui suomalaisia ja kreikkalaisia tutkijoita/opiskelijoita, eforian työntekijöitä sekä paikallisia työmiehiä, yhteensä 20 henkilöä. Kenttäjakson aikana tutkittiin kokonaisuudessaan kaksi toiselle ja kolmannelle vuosisadalle jKr. ajoittuvaa nelikulmaista tynnyriholvillista mausoleumia. Toisesta niistä löytyi kymmenisen hautaa, osa koskemattomina, osa valitettavasti ryöstettyjä. Haudoista löytyi luurankojen lisäksi erityyppisiä keramiikka-ruukkuja, lampuja, lasiastioita ja luuesineitä. Hienoin löytö oli erään haudan päälle rakennettu ainutlaatuinen hautakline, jonka koristelussa on osittain hyvin säilyneitä lintuja ja kasveja kuvaavia maalauksia.

Rethymnon Hilly Countryside Archaeological Project (ReHCAP) (B.F.)

Rethymnon Hilly Archaeological Project (ReHCAP) on monitieteellinen viisivuotinen Suomen Ateenan-instituutin nimissä toteutettava hanke. Projektin johtajina toimivat Björn Forsén (HY) ja Anna Lucia D'Agata (Consiglio Nazionale delle Ricerche, Rooma). Tarkoituksena on tutkia noin 40 neliökilometrin suuruista aluetta Kreetalla Rethymnonin lounaispuolella pintainventoinnilla ja geofysikaalisilla mittauksilla sekä suorittamalla koekaivauksia relevanteissa kohteissa. Alueesta kartoitetaan myös kaikki kirjalliset lähteet. Vuoden 2022 kenttätökausi oli hankkeen kolmas (vuoden 2020 työt jouduttiin Covid-19 pandemiasta johtuen siirtämään vuoteen 2024). Vuoden 2022 kenttäkausi toteutettiin kahden viikon aikana elokuussa, jolloin suoritettiin ainoastaan pintainventointia. Sitä jatkettiin vuonna 2021 löydetyn laajan uuden palatsikauden (n. 1750–1450 eKr.) aikaisen kohteen tutkimisella. Tämän lisäksi dokumentoitiin kaksi uutta roomalaista/myöhäisroomalaista maatilaa. Työryhmä löysi myös aivan uuden, 6. vuosisadalta 4. vuosisadalle eKr. ajoitettavan laajan (noin 4–5 ha), erittäin löytörikkaan kohteen. Se oli tutkimusalueemme tärkein myöhäisarkaiselta varhais hellenistiselle kauteen ajoitettava keskus. Löytöjen perusteella tämän kyläyhteisön juuret ulottuvat ainakin geometriselle ajalle.

Melitaia Archaeological Programme (MELAP)

Melitaia Archaeological Programme on instituutin uusi arkeologinen projekti, jonka ensimmäinen viiden viikon mittainen kenttäkausi suoritettiin loka- marraskuussa. Hanke on yhteistyöprojekti Fthiotidan ja Evrytanian eforian kanssa; sen johtajina toimivat Konstantina Psarogianni ja Petra Pakkanen, kenttätöön johtajana (field director) Lambros Stavrogianni. Työryhmään kuului kymmenen tutkijaa Suomesta, Kreikasta, Ruotsista ja Isosta Britannianasta. Melitaia oli antiikissa hyvin tunnettu kaupunkivaltio (*polis*) strategisesti ja taloudellisesti tärkeällä paikalla Thessalian tasangon etelälaidalla. Arkeologisesti sitä on aiemmin tutkittu vain epäsystemaattisesti vuonna 1971, jolloin Melitaian Akropoliilla suoritettiin lyhyt kreikkalaisten tekemä kaivaus ja pintapuolinen kartoitus kymmenen vuotta myöhemmin. Kaupungin alueelta ja sen lähiympäristössä (noin 80 ha) on jäänteitä vahvasta kaupunginmuurista ja mahdollisesta kulttipaikasta; siellä on myös oletettu teatteri sekä hautapaikkoja, tieverkosto ja asutusta antiikin eri aikakausilta. Alueen laajuuden vuoksi tehtiin kenttäkauden aikana ateenalaisen toimijan (Geomatics) suorittama nk. laserkeilaus ('Lidar-investigation'), jossa lentokoneesta käsin kartoitettiin koko alue. Tuloksena on maanpintaa kuvaava tarkka reliefi, joka antaa viitteitä maanpinnan alaisista rakenteista. Tämän lisäksi tehtiin geofysikaalinen kartoitus magnetometrin avulla alemman kaupungin (*Kato Poli*) alueella ja huolellinen puhdistus kaupungin Akropoliilla (*Ano Poli*): muurit puhdistettiin ja mitattiin, ja vuonna 1971 tehdyn kaivauksen maa-aines käytiin läpi. Se piti sisällään runsaasti antiikin objekteja kaikista materiaalikategorioissa (keramiikka, metallit, lasi ja bioarkeologiset materiaalikategoriat) ja antaa siis viitteitä alueen arkeologisesta monipuolisuudesta. Kaikista rakenteellisista jäänteistä tehtiin foto-

Melitaian Akropoliilla suoritettujen muurien ja 1970-luvulla tehdyn kaivauksen täyttömaan puhdistus. Kuva: Lambros Stavrogiannis.

Kenttätöitä Melitaian Akropoliilla ja löytöjen tutkimista työtiloissa.

grammetriset mallit. Melitaia tulee laajuutensa ja arkeologisen potentiaalin ansiosta tarjoamaan tutkittavaa suomalaisille arkeologeille ja kansainvälisille tutkijoille haluttaessa pitkäksi ajaksi.

Kolmiulotteisen dokumentoinnin kehittämisohjelma (J.P.)

Sisilian Naksoksen kaupunkikuvan tutkimus on vuodesta 2013 lähtien ollut instituutin ja paikallisen museon välinen yhteistyöprojekti, jota ovat johtaneet Jari Pakkanen ja Maria Costanza Lentini. Tukidelegaation rahoittaman kehityshankkeen turvin oli vihdoin mahdollista jatkaa pandemian keskeyttämää projektia. Naksoksen siirtokunnan perustajat saapuivat 734 eKr. Euboian Khalkiksesta ja Kreikan Naksoksen saarelta Sisiliaan. Vuoden 2022 kenttätökaudet toteutettiin huhti- ja syyskuussa. Vuoden 2019 kaivauksissa oli paikallistettu kaupungin pääkadun (*plateia* A) ja tärkeän poikkikadun (*stenopos* 9) risteysalue ja yksityistaloja. Ne mallinnettiin nyt yksityiskohtaisesti käyttäen kolmiulotteista viivapiirustusta ja fotogrammetriaa. Vuosien 2015 ja 2016 ympäristöarkeologisessa projektissa kaivettiin ensimmäinen täysin dokumentoitu kaivo kaupungin muurien sisällä; sen materiaali on osoittautunut poikkeukselliseksi: myös suuri yleisö on ollut siitä kiinnostunut (Anniina Walliuksen reportti 25.11.2022, yle.fi/a/3-12680286). Kuusi metriä syvän kaivon alimmat kerrokset kertovat Syrakusan tuhoisasta valloituksesta vuonna 403 eaa. Kenttäkauden pääpaino oli asuinrakennuksiin liittyvän materiaalin perinpohjaisessa tutkimuksessa, jolloin keskityttiin mm. seinien laastipintoihin, joita kaupungista on säilynyt vain rajoitetusti. Fragmenttien laboratoriotutkimuksesta vastaa Alice Clinch.

Alice Clinch Naksoksen työtiloissa.

Vuonna 2022 ilmestyi kaksi Jari Pakkasen ja Maria Constanza Lentinin projektiin liittyvää yhteisjulkaisua: 'Naxos di Sicilia: nuovi dati sulla città del V secolo a.C.', in C. Ampolo (ed.), *La Città e le città della Sicilia Antica*. Rome: Edizioni Quasar, 173–183, ja 'Crisis, divination and 'killing' pottery: Astragals and punctured vessels from a Classical-period well at Sicilian Naxos', in J. Boardman, J. Hargrave, A. Avram and A.V. Podossinov (eds.), *Connecting the Ancient West and East. Studies Presented to Prof. Gocha R. Tsetskhladze*, Leuven: Peeters, 1271–1290.

Muut tutkimushankkeet

Nahka-hanke

Nahanvalmistusta ja nahkaa antiikissa kartoittavaa hanketta edistettiin suunnitelmien mukaisesti: tutkijaverkostoa ylläpidettiin ja sitä laajennettiin luomalla uusia kansainvälisiä kontakteja. Kesäkuussa järjestettiin instituutin puutarhassa yleisötilaisuus 'Hands on Tanning', jossa tutkijayleisölle ja muille kiinnostuneille nahanparkittajat Anne Wirkkala ja Hanna Nore demonstroivat nahanparkittamisen metodeja ja esittelivät käytettäviä työvälineitä sekä erilaisia parkittuja nahkoja. Petra Pakkanen esitelmöi yleisölle antiikin Kreikan nahanparkittamisesta. Tilaisuus oli suosittu, ja siitä tehtiin huolella editoitu tallenne. Petra Pakkanen jatkoi nahkaan liittyvää tutkimustaan saaden vuoden loppuun mennessä valmistelemansa monografian käsikirjoituksen lähes valmiiksi (viimeistellen sen tammikuussa 2023). Hän myös esitelmöi aiheesta Suomen Ateenan-instituutin ystäville tammikuussa (online-luento) ja kutsuttuna esitelmöitsijänä Krakovan Jagiellonian yliopistossa huhtikuussa paikan päällä.

Hands on Tanning -tilaisuus Instituutissa.

Filhellenismi-hanke

'Itäiseen filhellenismiin' keskittyvä vuonna 2021 muotoutunut tutkijaryhmä tapasi Petra Pakkasen johdolla säännöllisesti etenkin online-tapaamisissa vuoden aikana. Filhellenismi-hankkeeseen lukeutuu joulukuussa julkaistu elektroninen julkaisu, *Grifos*-sarjan ensimmäisenä osana otsikolla *A Swedish Philhellenic Pamphlet from 1821: "Will you let that sacred voice that echoes in the tender Swedish heart cry out in vain?"*. Se on George Kalpadakiksen ja Vassilios Sabatakakiksen aiemmin julkaisemattoman nimettömän vuonna 1821 ilmestyneen filhellenistisen pamfletin tutkimus, johon sisältyy tekstin transkriptio, sen englanninkielinen käännös, kommentaari ja kuvaproduktio sekä Petra Pakkasen esipuhe. Pakkanen piti filhellenismi-aiheisen esitelmän Nauplionin kaupungintalolla huhtikuussa (kts. alla). Hänen pohjoismaista filhellenismistä käsittelevän monografiansa kreikannos saatiin lähes valmiiksi, ja se ilmestyy vuoden 2023 aikana Parisinou-kustantamon julkaisemana.

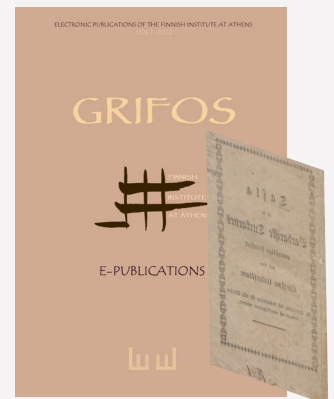
Suomalaiset Kreikassa, kreikkalaiset Suomessa -hanke

Hankkeessa perehdytään suomalaisiin, jotka ovat kirjoittaneet ja julkaisseet Kreikkaan suuntautuneista matkoistaan 1800-luvun puolivälistä alkaen, sekä kreikkalaisiin, jotka ovat kirjoittaneet kokemuksistaan Suomesta. Björn Forsén jatkoi yhdessä Maria Martzoukoun kanssa Wilhelm Laguksen tekstien kreikannoksen julkaisuhanketta, jossa käännöstyötä teki Anna Mannil ja toimitustyötä Maria Martzoukou.

Tieteellinen ja yhteiskunnallinen toiminta: julkaisut, luennot, tapahtumat

Julkaisutoiminta

Instituutin tieteellisen monografiasarjan, *Papers and Monographs of the Finnish Institute (PMFIA)* rinnalle perustettiin vuonna 2022 uusi elektroninen julkaisusarja *Grifos. Electronic Publications of the Finnish Institute at Athens*, jonka Georges Kalpadakis ja Vassilios Sabatakakis kirjoittama ensimmäinen volyymi *A Swedish Philhellenic Pamphlet from 1821: "Will you let that sacred voice that echoes in the tender Swedish heart cry out in vain?"* ilmestyi joulukuussa. Vertaisarvioitua julkaisusarjaa levitetään avoimessa digitaalisessa julkaisu-ympäristössä www.edition.fi -julkaisualueella. Sarjassa on mahdollista julkaista monografiasarjaa nopeammin Kreikan menneisyyttä ja nykypäivää laajasti koskevia tutkimustuloksia. Sarjan graafisen ilmeen ja taiton suunnittelivat Yoon-Hee Choi ja Petra Pakkanen. PMFIAssa ei julkaistu vuonna 2022 uutta osaa, joskin Antti Lampinen aloitti vuonna 2023 julkaisuprosessiin tulevan konferenssivolyymin valmistelun. Instituutin julkaisutoimikuntaan kuuluivat Björn Forsén, Arja Karivieri, Antti Lampinen, Petra Pakkanen, Jari Pakkanen, Tiina Purola, Renja Suominen-Kokkonen, Vesa Vahtikari ja Marja Vierros. Ulkomaalaisina jäseninä ovat Torsten Mattern (Trier), Olga Palagia (Ateena) ja Giovanni Salmeri (Pisa). Toimikunta kokoontui 31.1., jonka jälkeen julkaisu(j)a koskeva kommunikointi tapahtui sähköpostitse. PMFIA:n vaihtoluettelo on toimintakertomuksen liitteenä.

Yleisötapahtumat: Kollokviot, seminaarit ja yleisöluennot

Instituutti järjesti yksin tai yhteistyössä muiden instituutioiden kanssa 13 yleisötapahtumaa, joihin kuului yhteensä 35 yleisöluentoa tai esitystä. Näistä 8 oli live-tilaisuutta ja 5 hybriditilaisuutta. Tilaisuuksien kielet olivat englanti, suomi ja kreikka. Kaikki instituutin omista tiloissa järjestetyt tilaisuudet tallennettiin, ja ne joko ovat katsottavissa editoituina ja tekstitettyinä instituutin YouTube-kanavalla tai tulevat katsottaviksi editointi- ja tekstitystyön edistyessä vuoden 2023 aikana. Yleisötapahtumien yhteenlaskettu osallistumismäärä mukaanlukien vuoden aikana julkaistujen YouTube-tallenteiden katsomiskerrat on n. 920 osallistujaa ja katsojaa (lukujen päivämäärä 25.2.2022). Tapahtumat on listattu alla aikajärjestyksessä ja kulttuuritapahtumat erikseen.

Annual Meeting of the Finnish Institute at Athens 23.5. (live-tilaisuus, 75 henkilöä, YouTubea 102). Petra Pakkanen antoi raportin 'Activities of the Finnish Institute at Athens 2021'. Vuosijuhlaesitelmän piti prof. Arja Karivieri (Tukholman yliopisto) otsikolla 'Athenian Lamps: Images of Gods and Ritual Use?'

Hands on Tanning 15.6. (live-tilaisuus instituutin puutarhassa, 50 henkilöä, YouTubea 51). Petra Pakkanen esitelmöi antiikin Kreikan nahanvalmistuksesta, ja nahanparkitsijat Anne Wirkkala ja Hanna Nore demonstroivat nahanparkitsemisen käytäntöjä, esittelivät työvälineet ja yleisimmät työvälineet, lukuisia erilaisia työn tuloksena olevia nahkoja ja turkiksia sekä valikoiman valmistamia nahkaesineitä. Esiintyjät vastasivat yleisökysymyksiin, ja osallistujat saivat itse kokeilla konkreettisesti tuntea eri nahkamateriaaleja käsissään.

The Museum of Aegean Boatbuilding and Maritime Crafts 7.9. (hybridi-tilaisuus, 52 henkilöä). Kostas Damianidiks esitelmä ja keskustelutilaisuus yleisön kanssa. Tilaisuuden toteutus liittyi Katerina Velentzan TelepART Tiede-rahoitukseen.

Painting the City: Aesthetics and Politics of a Public Wall 12.9. (hybriditilaisuus, 18 henkilöä). Inga Meldere (Riga/Helsinki) ja Olga Migliaressi-Phoca (Ateena) esittelivät omia muraalimaalaamisen ajatuksiaan ja työtään, jonka jälkeen kuraattori Denis Maksimov-Gupta moderoi keskustelun taiteilijoiden ja yleisön kanssa muraalimaalaamisen käsitteellisistä ja sosiaalisista dimensioista antiikista nykypäivään.

Käännösseminaari 13.–14.10. (hybriditilaisuus, 25 henkilöä) oli kaksipäiväinen workshop, jonka yleisölle avoin ohjelma on alla. Tilaisuuden toinen päivä oli käännöstyöpaja paikan päällä olleille osallistujille.

Laura Ivaska	Nykykreikkalaisen kirjallisuuden suomennot ja kääntäjä Kyllikki Villan havaintoja
Markku Pääskynen	Nykykreikkalaisen runouden suomentamisesta
Martti Leiwo	Konstantinos Kavafis ja suomennot
Riikka Pulkkinen	Koditon kaupunki: Ateena 2000-luvun kreikkalaisessa kirjallisuudessa
Evangelia Avloniti	Kreikkalaisen kirjallisuuden vienti: hankaluudet ja menestystarinat

Melitaia-ilta 'Melitaian arkeologinen projekti' (Archeological Program of Melitaia (MELAP) Parallel presentations), Domokos 18.11. (live-tilaisuus, n. 150 kuulijaa, YouTubessa 195) Instituutti järjesti yhdessä Fthiotidan ja Evrytanian eforian ja Domokoksen kunnan kanssa tilaisuuden, jossa esiteltiin Melitaian arkeologisen projektin ensimmäisen kenttäkauden tuloksia ja instituutin toimintaa paikalliselle väestölle. Tilaisuudessa kuultiin 9 tervehdyspuheenvuoroa (greetings), mukaanlukien valtiovarainministeri Christos Staikourasin ja neljän kansanedustajan sekä metropoliitta Simeonin tervehdykset. Petra Pakkanen ja Konstantina Psarogianni pitivät puheet, Stavros Lambrogianis, Robin Rönnlund ja Arto Penttinen kertoivat omissa puheenvuoroissaan kenttäkauden löydöistä, työssä käytetyistä metodeista ja saavutetuista tuloksista. Maria Martzoukou esitteli kolmea eurooplaista sisällissotaa käsittelevän näyttelyn, joka pystytettiin tilaisuutta varten sekä esitteli hänen ja Björn Forsénin hiljattain julkaistun teoksen *Ψέμα και απάτη: Φινλανδοί στον ελληνoturκικό πόλεμο του 1897*, joka sivuaa läheisesti myös Domokoksen historiaa.

Johannes Sundwall -luento 25.11. (live-tilaisuus, 35 kuulijaa), prof. Emerita Lilian Karali (National and Kapodistrian University of Athens) esitelmöi bioarkeologian merkityksestä Kreikan varhaisten kausien arkeologisessa tutkimuksessa otsikolla 'Contribution of Archaeomalacological Research to Aegean Archaeology'.

Through the Eyes of the Travellers from the North on Pohjoismaiden instituuttien ja suurlähetystöjen yhdessä järjestämä näyttely, jonka Kreikan kiertomatkan neljäs etappi oli Ateenan-instituutin vastuulla. Näyttely toteutettiin Ionian yliopiston kirjaston tiloihin Kerkiralla, ja sen avajaistilaisuudessa 13.10. Björn Forsén piti esitelmän otsikolla 'Nordic travelers in Greece. From the Vikings until today'.

Markers of Northernness in Greek Ethnography and Geography 10.–11.12. (hybriditilaisuus, 30 kuulijaa) oli kansainvälinen workshop, jossa 10 aiheeseen erikoistunutta tutkijaa 7 eri maasta piti esitelmänsä ja joista keskusteltiin myös yleisön kanssa. Luennot ja luennoitsijat olivat seuraavat:

Antti Lampinen	Opening of the workshop
Serena Bianchetti	The insular north: A long-unknown reality
Gosciwit Malinowski	European north before the Celts and Scythians
Juha Isotalo	Dehumanizing of Scythians in Herodotus' Scythian logos
Ekaterina Ilyushechkina	The miraculous Scythia of Mela, Pliny and Solinus
Ioanna Porucznik	Northern women in Greek and Roman thought
Despoina Tsiafaki	Recognizing Thracians: Tattoos as an ethnic marker
Petra Pakkanen	Wearing hides and furs as a sign of social, geographic and ethnic marginality and barbarity
Massimo Giuseppetti	A Scythian incursion to heresy: Scythians in the long historical perspective
Maijastiina Kahlos	From gigantomachia to mission possible: Late antique visions of northern Barbarians
Philip Harland	'You are the bandit!'. Criminalizing conquered peoples, and some retorts

Kulttuuritapahtumat ja TelepArt

Vuoden 2022 aikana instituutti osallistui aktiivisesti pohjoismaiden instituuttien ja suurlähetystöjen yhdessä tekemän pohjoismaisia matkailijoita käsittelevän näyttelyn 'Γενναίοι και έξυπνοι άνθρωποι. Περιηγητές από τις Βόρειες Χώρες αφηγούνται / Through the eyes of the Travellers from the North' Kreikan kiertomatkan tilaisuuksien järjestämiseen ja niissä esitelmöintiin vuoden aikana: Petra Pakkanen esitelmöi näyttelyn avajaisissa Nauplionin kaupungintalolla 5.5. August Maximilian Myhrbergistä (45 henkilöä), Björn Forsén puhui puolestaan Korfulla niin ikään näyttelyn avajaisissa Ionian yliopiston kirjastossa 13.10 (90 henkilöä) ja piti sa-

man esitelmän Kavallassa 23.11. näyttelyn avaisissa Ruotsin Ateenan-instituutin talossa (Kavalla-Huset, 70 henkilöä).

Instituutti oli mukana järjestämässä Sebastian Boulterin ja Jyri Pitkäsen taidenäyttelyä 'Nordic Memories' Fokianou-galleriassa Ateenassa helmikuussa. Petra Pakkanen piti näyttelyn avajaispuheen. Näyttelyssä kävi yli 400 henkilöä.

Instituutin puutarhassa järjestettiin heinäkuussa kaksi suosittua, etenkin kodittomille suunnatun ja heidän aloitteestaan perustetun antikvaarisen kirjakaupan kirjallisuuspiiriä luku- ja keskustelutilaisuuksineen.

Instituutin pihalla ja puutarhassa järjestettiin 15.12. kreikkalaisen kirjallisuuden viimeaikaisten suomennosten julkistamis- ja lukutilaisuus yhdessä Aiora-kustantamon kanssa. Kreikankielisessä tilaisuudessa puhui kääntäjä Riikka Pulkkinen, yhdeksän kreikkalaista runoilijaa luki runojaan ja Petra Pakkanen piti lyhyen johdanto- ja tervetuliaispuheen (48 kuulijaa).

Instituutti osallistui neljännen Mainalos-juoksun järjestämiseen Arkadiassa 17.10.

Instituutti otti osaa TelepART-liikkumistukiohjelmaan tieteen tekijöille ja esittäville taiteilijoille tieteen puolella. Kaikkiaan hakemuksia tuli viisi, joista kaksi hyväksyttiin. Maksetut liikkuvuuset olivat kokonaissuuruudeltaan 1 696,26 €. Vivi Deckwirthin (Helsingin yliopisto) saama TelepART Tiede -rahoitus mahdollisti lokakuussa hänen osallistumisensa ja esitelmämatkansa Περιβάλλον, Αρχαιολογία και Τέχνη: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις -tilaisuuteen Ateenassa, jossa myös Petra Pakkanen esitelmöi instituutin arkeologisesta Melitaia-hankkeesta, ja syyskuussa Katerina Velentzan (Helsingin yliopisto) osallistumisen ja järjestelyt instituutissa pidettyyn tilaisuuteen 'Traditional Boats and Maritime Traditions'.

Petra Pakkanen esitelmöi fihelienismistä Nauplionissa

Henkilökunnan tieteellinen ja yleistajuinen toiminta

Henkilökunta on julkaissut tutkimus- ja käännöstyötään sekä instituutin omissa että ulkopuolisten julkaisijoiden julkaisukanavissa, pitänyt esitelmiä ja esityksiä erikoisaloihinsa liittyen sekä esitellyt instituutin toimintaan liittyviä hankkeitaan ja tutkimusaiheita vuoden 2022 aikana sekä live-tapahtumissa että online-kanavien kautta. Alla oleva luettelo tästä toiminnasta jakautuu seuraaviin osa-alueisiin: 1) Tieteelliset julkaisut ja kirja-arvostelut/review-artikkelit 2) Tieteelliset esitelmät ja moderoinnit 3) akateemisen työn ohjaus 4) Vertaisarvioinnit 5) Instituutin toiminnan esittelyt 5) Erikoisasantuntijan kommenttipuheenvuorot 6) Käännökset.

Tieteellinen toiminta

Tieteelliset julkaisut ja kirja-arvostelut/review-artikkelit:

Pakkanen, Petra

'How about pantheism in ancient Greek religion?', vertaisarvioinnissa hyväksytty artikkeli, ilmestyy maaliskuussa 2023 *Numen. International Review for the History of Religions* 70:3 (2023).

Pakkanen, Petra

'Prologue', *Grifos. Electronic Publications of the Finnish Institute at Athens* 1 (2022), 1–5.

Lampinen, Antti

Seafaring and Mobility in the Late Antique Mediterranean, co-edited with Emilia Mataix Ferrándiz, Bloomsbury Academic, London.

Lampinen, Antti ja Emilia Mataix Ferrándiz

'Introduction: Approaches to the later Imperial Mediterranean as an environment', *Seafaring and Mobility in the Late Antique Mediterranean*, A. Lampinen & E. Mataix Ferrándiz (eds.), Bloomsbury, 1–9.

Lampinen, Antti

'Mediterranean as a contested environment in Late Antiquity', in *Seafaring and Mobility in the Late Antique Mediterranean*, A. Lampinen & E. Mataix Ferrándiz (eds.), Bloomsbury, 49–68.

Lampinen, Antti

'Difference and Essentialism: The polemics of physiognomy in the Late Roman Empire', in *Negotiation, Collaboration and Conflict in Ancient and Medieval Communities*, C. Krötzl, K. Mustakallio & M. Tamminen (eds.), Routledge, 13–48.

Tieteelliset esitelmät ja moderoinnit:

Pakkanen, Petra

'Nahka ja nahanvalmistus antiikin Kreikassa', esitelmä Suomen Ateenan-instituutin ystäville 12.2.

Pakkanen, Petra (yleisö 80 henkilöä YouTube-tallenteen katseluiden kanssa)

'Animality in ritual: The role of animal skins and hides in ancient Greek ritual', Jagiellonian University, Krakova 13.4. (40 henkilöä)

Pakkanen, Petra

August Maximillien Myhrberg ο Φινλανδός φιλέλληνας και φρούραρχος του Παλαμηδίου (August Maximilian Myhrberg, suomalainen filhelleeni ja Palamidin linnakkeen komentaja), Nauplion 4.5. (yleisö 55 henkilöä)

Pakkanen, Petra

'Ancient Greek tanning practices', esitelmä instituutin järjestämässä 'Hands on Tanning'-tilaisuudessa, Ateena 15.6.

Pakkanen, Petra

'How to plan a new archaeological project and implement environmental archaeology? A case of Melitaia in Greece', Περιβάλλον, Αρχαιολογία και Τέχνη: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις (Ympäristö, arkeologia ja taide: Geoarkeologiset ja bioarkeologiset näkökulmat), Ateena 14.10.

Pakkanen, Petra

Käännösseminaarin hybriditilaisuuden moderointi ja tilaisuuden alkupuheenvuoro, Ateena 14.10.

Pakkanen, Petra

'Wearing hides and furs as a sign of social, geographic and ethnic marginality and barbarity', Markers of Northernness in Greek Ethnography and Geography-workshop, Ateena 10.12.

Lampinen, Antti

'Galatai and Galli-Delphi as an Anchor for Hellenistic Innovations in Barbaromachy', Anchoring Innovation in Delphi, international workshop; University of Utrecht and the OIKOS research framework project 'Anchoring Innovation', 14.4.

Lampinen, Antti

'Keisariaikainen kuva Egyptistä – epistemologinen ankkurointi, klimatologinen determinismi ja intertekstit', Institutum Romanum Finlandiae, Tieteellinen kurssi, 25.4.

Lampinen, Antti

'Lucus horridus. Emotional responses to 'northern' holy groves in Lucan and Tacitus', Locus horridus. Roman anxieties about nature – Ansie romane verso il mondo naturale, Institutum Romanum Finlandiae, nauhoitettu elektroninen esitelmä 26.5. (<https://irfrome.org/it/lh-posters/>).

Lampinen, Antti

'Barbaareita, propagandaa ja politiikkaa hellenistisessä Delfoissa: Kelttien hyökkäys ja sen hyödyntäminen aitoliialaiskaudelta roomalaisaikaan', Suomen Ateenan-instituutin ystävät ry:n online-etelmä, 23. 11.

Lampinen, Antti

'Nativism in Herodes' Sophistic Attica: Rural heroes, Hellenic purity and the bust of 'Sauromates'', BSA Upper House Seminar, British School at Athens, 14.11.

Lampinen, Antti

'Markers of northernness. Introductory words & A short history of the Greek image of 'Northern' religion', Markers of Northernness in Greek Ethnography and Geography, Finnish Institute at Athens, 10.12.

Akateemisen työn ohjaus:

Antti Lampinen ohjaa kolmea Turun yliopistoon tehtävää väitöskirjatyötä: Maria Jokela (klass. filol.), Joonas Vanhala (klass. filol.) ja Juha Isotalo (kulttuurihistoria) sekä kuuluu Jamie Vesterisen Helsingin yliopistoon tekemän väitöskirjan seurantaryhmään (HY, antiikin kielet ja kulttuuri).

Vertaisarvionnit:

Pakkanen, Petra: *Scandinavian Journal of Byzantine and Modern Greek Studies* ja *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome*.

Lampinen, Antti: *Time and Mind: The Journal of Archaeology, Consciousness and Culture*; *Studia Ceranea*; *The Classical Quarterly* ja *Faravid*.

Instituutin toiminnan esittelyt:

Pakkanen, Petra: 'Institutets vetenskapliga aktiviteter', esitelmä Tukidelegaation syysryhmälle, Helsinki 2.3.

Pakkanen, Petra: 'Institutets vetenskapligt arbete och arkeologiska projekt', esitelmä Tukidelegaation kevättryhmälle, Helsinki 15.5.

Pakkanen, Petra: 'Activities of the Finnish Institute at Athens 2020', instituutin vuosijuhla 25.5.

Pakkanen, Petra: Melitaia-projektin ensimmäisen kauden tulosten ja tutkimusmetodien esittely Melitaiaissa työtiloissa ja arkeologisella alueella Jari ja Anna Gustafssonille sekä Domokoksen ja Melitaian pormestareille 19.11.

Pakkanen, Petra: 'Φινλανδικό Ινστιτούτο και Μελιταία', instituutin toiminnan ja Melitaia-projektin taustan esittely yleisötilaisuudessa Domokoksen kulttuurikeskuksessa 19.11.

Martzoukou, Maria: Instituutin näyttelyn 'Three European tragedies/Τρεις ευρωπαϊκές τραγωδίες' ja kirjan "Ψέμα και απάτη": Φινλανδοί στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 esittely Domoksen kunnantalolla 19.11.

Melitaian tutkimustulosten esittelyä tutkimustiloissa; puhujana Robin Rönnlund.

Erikoisasiantuntijan kommenttipuheenvuorot:

Petra Pakkanen: Tervehdyspuhe Suomen Nikosian suurlähetystölle Kalevalanpäivänä 28.2.

Petra Pakkanen: Ateenan Akropoliin opastuskierros pääministeri Sanna Marinille ja hänen seurueelleen, Ateena 29.4.

Pakkanen, Petra: Avauspuhe, suomalaisen kirjallisuuden kreikkannosten julkaisutilaisuus Suomen Ateenan-instituutissa 15.12. (kreikaksi)

Lampinen, Antti: Asiantuntijavieraana ja haastateltavana Maijastina Kahloksen *Antiikki nyt!*-podcast-sarjassa Tacituksen *Germania*-teokseen liittyen ('Tacitus ja mailman vaarallisin kirja'), 30.9.

<https://maijastinakahlos.net/tacitus-ja-maailman-vaarallisin-kirja/>

Lampinen, Antti: 'Antiikin historia tutkimusalan ja ammattina' esitelmä Kankaanpään Yhteislyseon historian valinnaiselle ryhmälle, online 24.11.

Martzoukou, Maria: 'Kansalliseepos Kalevala' (Το φινλανδικό έπος Καλεβάλα), esitelmä (kreikaksi, tekstettynä englanniksi) Kalevalasta ja Elias Lönnrotista Suomen Kyproksen suurlähetystölle Kalevalanpäivänä 28.2., nauhoitettu ja tekstitetty instituutissa.

Käännökset:

Martzoukou, Maria: käännös Mika Waltari romaanista *Nuori Johannes* otsikolla *Ο Προσκυνητής. Τα νεανικά χρόνια του Ιωάννη Άγγελου* (Kalentis).

Martzoukou, Maria ja Riikka Pulkkinen: käännös Anja Portinin romaanista *Radio Popov* otsikolla *Ράδιο Ποπόφ* (Psichoios).

Martzoukou, Maria ja Riikka Pulkkinen: käännös Antti Tuomaisen koomisesta romaanista *Jäniskerroin* otsikolla *Παράγων λαγός* (Psichoios)

Martzoukou, Maria ja Riikka Pulkkinen: käännös Max Seeckin trilleristä *Pahan verkko* otsikolla *Δίκτυο* (Livanis).

Opetus, koulutus ja kurssit

Vuoden 2022 aikana järjestettiin kaksi kurssia, toinen opintojen alkuvaiheessa oleville korkeakouluopiskelijoille ja toinen historian- ja yhteiskuntaopin opettajille. Kursseille valituille tarjottiin luento-opetusta, asiantuntijaesityksiä ja monipuolinen kohdetutustumisohjelma.

Antiikin Kreikan johdantokurssi

Instituutin perinteinen antiikin Kreikan johdantokurssi järjestettiin 19.9.–24.10.2022 ja sille valitut kahdeksan opiskelijaa edustivat arkeologian, historian, klassillisen filologian ja taidehistorian aloja Helsingin, Turun ja Oulun yliopistoista. Vastuullinen opettaja oli Antti Lampinen. Johdantokurssin ohjelma oli yhdistelmä Ateenan, Attikan ja lähialueiden

Tutkijaopettaja Antti Lampinen luennoi kurssilaisille

Antiikintutkimuksen johdantokurssi Souinissa. Vuoden 2022 kurssilaiset olivat:

Miska Helle
Ville Kukkonen
Juuso Myllykoski
Aster Niemelä
Eveliina Orava
Fanni Pyykkönen
Susanna Rämö
Loviisa Soini.

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien kurssi. Vuonna 2022 kurssilaiset olivat:

Christiane Ala-Nissilä
Nancy Bäck
Anne Mattsson
Riitta Mikkola
Vesa Ryhänen
Marjo Sassali
Susanna Siren-Valanta
Niina Vanttänen

kohteisiin ja museoihin tutustumista, joiden lisäksi tehtiin kaksi pidempää kiertomatkaa Kreikassa (Peloponnesos 28.9.–3.10. ja Pohjois-Kreikka 14.–21.10.), kaksipäiväinen retki Delfoihin, Lamiaan ja instituutin kenttätutkimuskohteelle Melitaiaan, sekä kuusi kokopäiväretkeä. Samothraken saaren niin kutsuttu suurten jumalten pyhäkköalue oli ohjelmassa mukana harvinaisempana kohteena, ja arkeologisen projektin ensimmäisen kenttäkauden työskentelyyn ja löytöihin tutustuminen Melitaiaassa oli niin ikään uutta ja kurssilaisten mielestä hyvin inspiroivaa. Kurssin luento-ohjelma alkoi edellisvuoden tapaan kahden luennon etäopetuksena ennen kurssilaisten saapumista Ateenaan; yhteensä kurssiin kuului 9 luento-esitysmää ja 32 ryhmänä tehtyä museovierailua, joiden lisäksi opiskelijat tutustuivat itsenäisesti kolmeen Ateenan museoon.

Historian- ja yhteiskuntaopin opettajien kurssi

Kahdeksan suomalaisen historian- ja yhteiskuntaopin opettajan ryhmä suoritti HYOL ry:n jatkokoulutuskurssin Ateenassa 10.–17.6.2022. Kurssin vastuullisena opettajana ja ohjaajana toimi instituutin tutkijaopettaja Antti Lampinen. Kurssin osallistujille annettiin mittava Kreikan klassista, roomalaista ja myöhempää historiaa käsittelevä oheislukemisto. Kurssin ohjelmassa tutustuttiin seuraaviin kohteisiin: Suomen Ateenan-instituutti, Akropolis, Akropolis-museo, Agora, Kerameikos, kansallinen arkeologinen museo, Filopappos-kukkula, Koilen demoksen alue. Kolmipäiväinen kiertomatkan aikana tutustuttiin Epidaurokseen, Nauplioniin, Mykeneen, Olympiaan, Patrakseen ja Delfoihin museoihin. Lampisen luennot kurssilaisille käsitelivät Kreikkaa hellenistisellä ajalla ja roomalaisvallan alkamista sekä Kreikkaa myöhäisantiikista osmanialalle. Kurssilaisille järjestettiin myös mahdollisuus tavata ja keskustella kreikkalaisten historianopettajien ryhmän kanssa pohjoismaisen kirjaston tiloissa. HYOL ry:n *Kleio*-lehdessä (3, ss.50-51) ilmestyi Susanna Sirén-Valantan raportti kurssista.

Pohjoismainen kirjasto

Pohjoismainen kirjasto (Kavallotti 7) on Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan instituuttien yhteinen kirjasto. Kukin instituutti omistaa kirjaston rakennuksesta neljänneksen. Kirjaston toimintaa johtaa puheenjohtaja instituuttien johtajien ja kirjastonhoitajien kanssa. Puheenjohtajana vuoden 2022 loppuun saakka toimi Mogens Pelt (Tanska) ja jäsenenä Petra Pakkanen (Suomi), Delia Tzortzaki (Norja) ja Jenny Wallensten (Ruotsi). Vuoden aikana pidettiin neljä johtoryhmän kokousta (3.2., 7.6., 6.9. ja 12.12.). Kirjastonhoitaja Jens Mangerud ja hallinnon hoitajana Patrick Talatas osallistuivat kokouksiin. Kirjastonhoitajana toimi Jens Mangerud, Patrick Talatas apulaiskirjastonhoitajana, siistijänä jatkoi Kornilia Livanou ja siivousten kausiapulaisena Eirini Damaskou. Kirjastossa työskenteli vuoden aikana viisi harjoittelijaa Norjasta ja Tanskasta. Kirjojen hankintaryhmään, joka kokoontui kaksi kertaa vuoden aikana, kuuluivat Axel Frejman (Ruotsi, syksy 2022), Sanne Hoffmann (Tanska, loppuvuosi), Antti Lampinen (Suomi), Jens Mangerud (Kirjasto), Patrik Klingborg (Ruotsi, kevät), Patrick Talatas (Kirjasto), Kaspar Thormod (Tanska, alkuvuosi), Frederick Whitling (Ruotsi, kevät 2022) ja Paschalis Zafeiriadis (Norja).

Vuoden 2022 aikana rekisteröityjä käyttäjiä oli 2199 19 eri maasta. Tämä on huomattava kasvu kahden edelliseen 'koronavuoteen' verrattuna. 85 kirjaston käyttäjää työskenteli pidemmän ajan yhtäjaksoisesti kirjastosta varatuissa tutkijatiloihin. Digitaaliset vierailut kirjaston kokoelmiin kasvoivat huomattavasti vuoden aikana. Kirjaston luetteloiduissa kokoelmissa on yli 33 423 monografista julkaisua 22 532 julkaisusarjavolyymiä (n. 600 julkaisusarjasta). Uusien aineistohankintojen kokonaismäärä oli 938, joka vastaa hyllymetreinä n. 20,5 metriä uutta fyysistä aineistoa. Kirjastolla on myös lukuisia käyttö sopimuksia sähköisiin julkaisutietokantoihin. Pohjoismaisen kirjaston toiminta ja talous kerrotaan seikkaperäisesti kirjaston omassa toimintakertomuksessa, josta myös löytyy kirjaston toimintaa valottava graafi sen edustamista tutkimusaloista teosten luokittelun perusteella.

Näkyvyys mediassa

Instituutin tilaisuuksien, ilmoitusten ja yleisöä koskevien tiedotusten kanavina ovat instituutin omat kotisivut, Facebook ja Instagram. Kotisivujen käyttäjäystävällisyyden lisäämiseen on kiinnitetty huomiota. Sekä Facebook- että Instagramseuranta on edelleen kasvanut huomattavasti vuoden 2022 aikana. Sivustojen kuvatarjonnan esteettiseen laatuun on pyritty vuoden aikana panostamaan ja niitä päivitetään säännöllisesti etenkin harjoittelijoiden avustuksella. Instituutin johtaja Petra Pakkanen suunnitteli suurimman osan järjestettyjen tilaisuuksien graafisesta ilmeestä.

Melitaiaassa syksyllä alkanut uusi arkeologinen projekti sai erittäin paljon huomiota paikallisessa mediassa, radiouutisissa, lehdistössä, sosiaalisessa mediassa ja YouTubessa, jossa julkaistuja videoita arkeologiselle alueelle ja työtiloihin tehdystä vierailusta sekä Domokoksessa järjestetystä yleisötilaisuudesta on katseltu tuhansia kertoja. Instituutissa olemme hyvillämme paikallisen väestön erittäin positiivisesta suhtautumisesta ja kiinnostuksesta projektia kohtaan. Alla esimerkkejä:

‘Jopa Suomen suurlähettiläs tuli katsomaan kaivauksia antiikin Melitaiaan’ (Δομοκός: Μέχρι και ο Πρέσβης της Φινλανδίας ήρθε για να δει τις ανασκαφές στην Αρχαία Μελιταία) *MAG24 Lamia* 28/10/2022.

‘Domokoksen Melitaia Kreikan arkeologiselle kartalle – Yhteenveto’ (Η Μελιταία Δομοκού: στον αρχαιολογικό & ανασκαφικό χώρο της Ελλάδας – τα συμπεράσματα της ημερίδας), *i-Lamia* 19/11/2022.

‘Domokos: Ministerit, Simeon, kansanedustajat ja suuri määrä paikallisia hämmästelivät ensimmäisiä löytöjä antiikin Melitaista’ (Δομοκός: Υποθργόι, Συμεών, βουλευτές και πλήθος κόσμου εντυπωσιάστηκαν με τα πρώτα ευρήματα στην Αρχαία Μελιταία) *MAG24 Lamia* 20/11/2022.

Mediassa on julkaistu myös instituutin henkilöstön antamia kirjallisia julkaistuja haastatteluja ja kommenttipuheenvuoroja seuraavasti:

‘Arkeologiset kenttätöitä pitävät Suomen Ateenan-instituutin kiireisenä’ Petra Pakkanen haastatteluun perustuva SKTI:n uutiskirje 3/2022 (toukokuu) avausosa teemanumerosarjassa ‘Instituuttien tutkimushankkeet tutuiksi’-sarjassa (Uula Neitola).

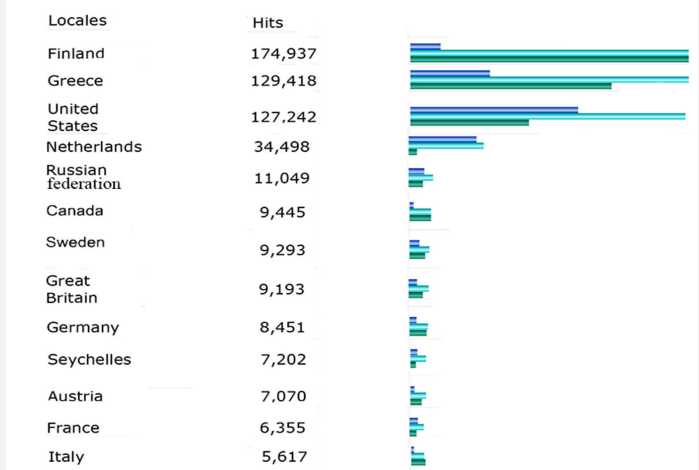
Antti Lampinen asiantuntijakonsulttina Tiedeykkös-dokumenttiin roomalaisten luontosuhteesta (toimittajana Teija Peltoniemi); ensimmäinen haastattelu 7.11.2022.

Antti Lampinen asiantuntijakonsulttina ja kirjoittajana artikkeliin antiikinaikaisesta Olympian kisaturismista: <https://www.veikkaus.fi/fi/x/olipa-kerran-antiikin-kisaturistin-olympiamatka> 11.2.2022.

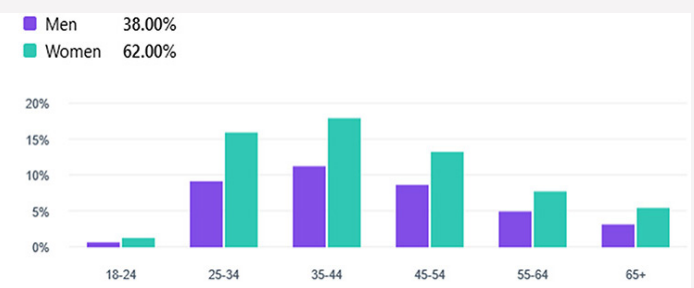
Instituutin [www-sivuilla](http://www.sivuilla) oli vuonna 2022 yhteensä 30 644 vierailua, 18 556 yksittäiseltä käyttäjältä eri IP-osoitteesta. Hakukoneissa verkkosivuillemme ohjaavia linkkejä tuli tulokseksi 599 178 kertaa, mikä on noin 90 000:n osuman nousu vuoteen 2021 verrattuna. Suuressa nousussa on kuitenkin huomioitava, että 79% käynneistä oli alle 30 sekunnin pituisia, mikä viittaa automatisoituun ja botti-toimintaan, eikä näin ollen ole toimintamme kannalta merkittävää. Toisaalta 4,6% käyttäjistä (1420 kävijää) viipyivät sivuillamme kauemmin kuin yhden tunnin. Maakohtaisesti kotisivut näkyivät eniten käyttäjien internet-hauissa Suomessa, Kreikassa ja Yhdysvalloissa (taulukko 1). Aktiivisimmat vierailupäivät verkkosivuillemme olivat työpäiviä maanantaista perjantaihin; tämä todistaa siitä että sivumme näkyvät halutulla tavalla ammattilaisista koostuvalle yleisölle. Eniten liikennettä instituutin verkkosivuille ohjasivat Google, Facebook, kuvittajat.fi ja Wikipedia.

Instituutin *Akropoliin juurella -blogissa* ilmestyi kolme blogi-tekstiä: Petra Pakkanen (toim.): ‘Kypros kulttuurien kohtauspakkana: Nähtyä, kuultua, opittua’; Antti Lampinen: ‘Kreikan kuvaus 1800-luvun alusta’; Pieta Päällysaho: ‘Harjoittelijan päiväkirjasta’.

Instituutin Facebook-sivujen seuraajien määrä on 3 976 (20.2.2023), ja vuoden aikana tavoitettujen henkilöiden määrä oli 29 813 henkeä, jossa vuoteen 2021 verrattuna on kasvua huikait 83,6%. Facebook-julkaisujemme tavoittamien käyttäjien ikäjakauma esitetään alla (taulukko 2). Ikäryhmistä heikoimmin saavutettu käyttäjäryhmä on edelleen 18–24-vuotiaat. Tämä tarkoittaa, ettemme edelleenkään tavoita nuorempien

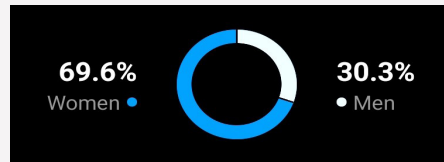
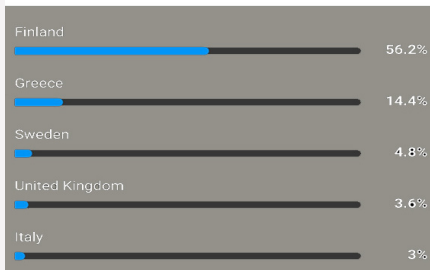
Taulukko 1: Instituutin [www-sivuston](http://www.sivuilla) näkyminen hakutuloksissa käyttäjien alkuperämaan mukaan jaoteltuna

Taulukko 2: Facebook-seuraajien ikä- ja sukupuolijakauma

yliopisto-opiskelijoiden demografiaa hyvin Facebookin kautta. Facebookin kautta tavoitettujen kohderyhmien maa- ja paikkakunta-kohtaisessa jakautumisessa Ateena (21,7%) ja Helsinki (11,8%) ovat ensisijaiset paikkakunnat, ja niitä seuraa huomattavasti perässä Turku (2,1%) ja Thessaloniki (1,8%). Tämä viittaa edelleen melko vahvaan pääkaupunkivetoisuuteen sosiaalisen median toiminnassamme.

Instituutin Instagram-tiedotusta (#finnishinstituteathens) päivittivät etenkin harjoittelijat vähintään kerran viikossa, minkä lisäksi instituutin johtaja on päivittänyt alustaa tarvittaessa. Ensisijainen kommunikaatiokieli alustalla on englanti. Instagram-seuraajien määrä on kasvanut tasaisesti visuaalisen näkyvyyden kautta vuoden 2022 kuluessa: seuraajia on nyt 712 (20.2.2023) ja tavoittamiemme henkilöiden määrä oli 1440, mikä tarkoittaa 19,8%:n kasvua vuoteen 2021 verrattuna. Heidän ikä- ja sukupuolijakaumansa selviää taulukosta 4.

Taulukko 4 ja 5: Instagram-seuraajien ikä- ja sukupuolijakauma sekä maakohtainen jakautuminen

nyhtyy kaksinkertaistuneeseen suomenlaaiseen (56%) ja kreikkalaiseen (14%) yleisöön; seuraavaksi suurin maa on Ruotsi, jonka osuus on vain 5% (taulukko 5). Seuraajakunta on lisäksi varsin pääkaupunkikeskeinen.

YouTube Kesäkuussa 2021 perustetulla YouTube-kanavalla 'Finnish Institute at Athens – Ateenan-instituutti' on tällä hetkellä katsottavissa 12 editoitua tallennetta instituutin tapahtumista. Niillä on kaikkiaan 1036 kokonaiskatselua. Vuoden 2022 aikana julkaistuja taltiointeja on kuusi (Aristophanes Now! -performanssi ja keskustelu, Vuosijuhla, Hands on Tanning, Russian Philhellenism, Beyond Populism, Sundwall-luento), joista kolme lisättiin vasta vuodenvaihteessa 2023. Niitä on katsottu yhteensä 265 kertaa (19.03.2023). Ottaen huomioon toistaiseksi lyhyen tavoittavuusajan, voidaan YouTubea pitää hyödyllisenä lisänä instituutin tavoittavuuden kannalta. Sen merkittävyys on pysyvyydessä: tilaisuuksiimme ja esitelmiimme voi alustan kautta palata pysyvästi. Tästä syystä tallenteiden laatuun, editointiin ja tekstitykseen on erityisesti panostettu. Vuoden 2022 aikana Erasmus+-harjoittelija Pieta Päälylsaho suoritti harjoittelunsa aikana projektityönä taltiointien kuvaamisen ja editoinnin kolmen kuukauden ajalla. Samaa käytäntöä jatketaan tulevan vuoden aikana.

Suhdeverkostot

Instituutin johtaja ja tutkijaopettaja pitivät tiiviisti yhteyksiä kreikkalaisiin yliopistoihin, arkeologisiin viromaisiin, kustantamoihin, muiden ulkomaisten instituuttien edustajiin ja opiskelijoihin sekä kotimaisten yliopistojen toimialaan liittyviin laitoksiin ja oppiaineisiin. Esimerkkinä mainittakoon Petra Pakkanen tiivis yhteydenpito Kreikan arkeologisen hallinnon (eforiaatit) kanssa, ja Antti Lampisen yhteydet kansainväliseen tiedeyhteisöön mm. Northernness-workshopin järjestelyiden kautta. Yhteistyötä tehtiin tiiviisti etenkin Ruotsin Ateenan-instituutin kanssa opetuksen ja myös toiminnan käytännön edellytysten sujuvan vaihdannan ja avustamisen kautta. Esimerkkinä yhteispohjoismaisesta yhteistyöstä Ateenassa voidaan mainita Pohjoismaisen kirjaston, instituuttien ja lähetystöjen yhdessä valmistama näyttely, joka kiersi aktiivisesti Kreikkaa vuoden 2022 aikana.

Suomen Ateenan-instituutin ystävät ry on tärkeä yhteydenpitokanava Suomessa, ja instituutin henkilökunta kirjoittaa myös säännöllisesti yhdistyksen lehteen *Helikoniin* raportoiden instituutin toiminnasta ja artikkelikontribuutioilla. Vuonna 2022 Antti Lampisen artikkeli 'Barbaareita, propagandaa ja politiikkaa hellenistisessä Delfoissa: kelttien hyökkäys ja sen hyödyntäminen aitoliaisikaudelta roomalaisaikaan' julkaistiin *Helikonissa* 2/2022 (ss.16–25). Sekä instituutin johtaja että tutkijaopettaja pitivät esitelmän omista tutkimusaiheistaan ystäväyhdistykselle vuoden 2022 aikana (kts. s. 9).

Yhteyttä pidettiin Kreikan suurlähetystöön Suomessa ja Suomen suurlähetystöön Kreikassa. Petra Pakkanen on osallistunut ajoittain suurlähetystön kahdesti kuukaudessa järjestettävään toimintapalaveriin ja pitänyt palavereita säännöllisesti suurlähettiläs Jari Gustafssonin kanssa. Hän oli suurlähetystön pyynnöstä mukana pääministeri Sanna Marinin vierailun ohjelmassa sekä illallisella että Ateenan Akropoliin kierroksen opastajana pääministerille ja hänen seurueelleen 28.–29.4. sekä illallisella suurlähettilään residenssissä presidentti Tarja Halosen vieraillessa Ateenassa 5.12. Suurlähettiläspari vieraili Melitaian kaivausalueella ja Domokoksen kylässä 18.–19.10. Paikallinen media raportoi vierailusta laajasti; siitä editoitua videota on katseltu YouTubeella 725 kertaa ja Lamian elektronisessa paikallislehdessä *MAG24 Lamiassa* julkaistua kuvareportaasia jaettu 3600 kertaa (<https://www.mag24.gr/archaea-melitaia-presvis/>).

Taidekentän toimijoihin ja yksittäisiin taiteilijoihin on luotu ja ylläpidetty suoria yhteyksiä mm. Koro-neos-talon taide- ja kirjailijaresidenssien kautta. Instituutti osallistui vuoden 2022 puoleenväliin saakka Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttien TelepART Tiede- ja Taide-ohjelmiin ja sen jälkeen vain TelepART Tiede-ohjelmaan, jonka tar-koituksena on tarjota joustavia ja nopeasti haettavia matka-apurahoja tutkijavierailijoille Suomesta Kreikkaan.

Tiedeinstituutit ja instituuttiverkosto

Suomessa osallistuttiin instituuttiverkoston toimintaan sekä Suomen Kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry:n (SKTI) että Tiedeinstituuttifoorumin (TIF) puitteissa. Vuoden 2022 suurin osa tapaamisista tapahtui verkko-ympäristössä, mukaanlukien instituuttien johtajien kuukausittaiset kokoukset. Asiamies Tiina Purola osallistui verkoston syyspäiville Hanasaassa 3.–4.11. Tiedeinstituuttifoorumi on muodostanut yhteistyökanavan tie-deinstituuttien ja muiden tiedettä tekevien instituutioiden sekä suuren yleisön välillä. SKTI:n ja TIF:n yhteinen tiedotus SKTI:n tiedottajan hoitamana on tuonut huomiota ja näkyvyyttä myös Ateenan instituutille; esimerkiksi toukokuussa Ateenassa vieraillut SKTI:n tiedottaja Uula Neitola kirjoitti SKTI:n uutiskirjeen vuoden 2022 ensim-maiseen teemanumeroon Ateenan-instituutin toiminnasta haastatellen instituutin johtajaa erityisesti instituut-tin arkeologisista projekteista (kts. s. 12). Se oli jo muutamassa päivässä SKTI:n luetuin uutiskirje kautta aikojen.

Tukidelegaatio

Tukidelegaatian syysmatka oli kahdeksan päivän mittainen kierros Sisiliassa. Matkan ohjelmaan kuului Naksos, Taormina, Piazza Armerina, Agrigento, Selinunte, Segesta, Castellammare del Golfo ja Motyan saari. Matkan oppaina ja järjestäjinä toimivat Petra Pakkanen ja Jari Pakkanen. Instituutin johtaja esitteli Tukidelegaatian syysryhmälle instituutin tieteellistä toimintaa maaliskuussa ja kevättryhmälle touko-kuussa. Tukidelegaatian lahjoitti avustuksia vuoden 2022 aikana avokätisesti arkeo-logista tutkimusta ja instituutin teknologiaa varten. Tukidelegaatian panos instituut-tin toiminnan ylläpitämiselle on osoittautunut erittäin tärkeäksi; sen turvin on voitu toteuttaa instituutissa toteutettu arkeologinen tutkimustyö ja pystytty hankkimaan toiminnalle välttämätöntä teknistä laitteistoa. Etenkin Tukidelegaatian syysryhmän jäsenten ikääntyessä keskusteltiin vuoden aikana Kreikkaan (tai Italiaan) suuntau-tuvien matkojen vaihtoehtoista tai rinnakkaisista toimintatavoista delegaation ja instituutin välillä.

Tukidelegaatian syysryhmä Seli-nuntessa

Vierailut Instituutissa

Koronapandemian aiheuttamien vierailujen suhteen hiljaisten vuosien jälkeen vuoden 2022 aikana ins-tituutissa kävi paljon vierailijoita. Vieraskirjan mukaan heitä oli vuoden 2022 aikana 453 henkilöä. Suurin osa oli etukäteen sovittuja tapaamisia, jolloin vierailijat saivat joko Antti Lampisen, Petra Pakkanen tai harjoittelijan an-taman opastuskierroksen. Näistä esimerkkeinä mainittakoon Aalto-yliopiston ammattiyhdistys JHL:n vierailu, Forssan ja Turun normaalikoulun sekä Naantalin lukion opiskelijaryhmien vierailut (Lampinen), Ulkoministeriön rakennusosaston ja instituutin peruskorjausta valmistelevalle projektiryhmän vierailut ja Suomen Kyproksen suurlähetystön edustajien vierailu (Pakkanen) sekä Medicanto-lääkärikuoron vierailu (Suvi Jokinen).

3. Talous

Säätiön ja instituutin taloudellinen tilanne vuoden 2022 aikana oli vakaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät valtionavustukset toimintaan, Pohjoismaisen kirjaston Suomen valtion osuuteen ja ulkoministeriön pe-riimiin vuokriin (toimitila ja asuntola) olivat merkittävin tulonlähde. OKM:n myöntämä yleisavustus vuodelle 2022 oli 430 000 €.

Tukidelegaatian avustuksia oli vuonna 2022 käytössä 107 000 €. Tähän summaan sisältyvät vuodelta 2021 siirretty lahjoitukset 3000 € Wilhelm Lagus-projektiin ja 5000 € kehittämishankkeeseen. Tukidelegaatian lah-joituksista käytettiin arkeologisten kaivauksien kuluihin ja niihin liittyviin laitteisiin ja ohjelmistoihin 74 100 €. Tutkimuksen tuki-rahastoon, joka on merkitty säätiön tilinpäätökseen vain tiukoin ehdoin käytettävänä varoina, siirrettiin 32 900 €.

Vuonna 2022 instituutin toimintaa ovat avustaneet seuraavat henkilöt ja yritykset/säätiöt: Krister Ahlström, Arthur Aminoff, Martin Aminoff, Karl-Johan Hertell, Bang&Bonsomer, Livia Hertell, Bang&Bonsomer, Peter och Susan Berner, Georg Borgström, Georg Ehrnrooth, Fredrik Fazer, Nora Granberg, Carola Grönghagen-Ris-ka, Erik Hartwall, Hartwall Invest, Magnus von Knorring, Riddarhuset, von Frenckells fond.

Edelleen laskutettuja kuluja instituutille on muodostunut kiinteistöjen huolto- ja korjaustoimista. Viimek-si mainitut kuuluvat vuokrasopimusten mukaan ulkoministeriölle. Oman toiminnan muu tuotto koostuu Koro-neos-talon vuokratuotoista ja julkaisumyynistä.

Suurimmat menot muodostuivat henkilöstö- ja kiinteistökuluista sekä tutkimuksesta. Säätiön varat ovat olleet sijoitettuina pankkitileille, osakkeisiin ja rahastoihin sijoitusstrategian mukaisesti. Tilikauden alijäämä oli -8754,37 €. Säätiön tilinpäätöksen mukainen taseen loppusumma oli 485 214,21 € (vuonna 2021 se oli 397 829,27 €). Tarkempi taloudellinen tilanne ilmenee tilikauden 2022 tuloslaskelmasta ja taseesta erittelyineen. Säätiön hallituksen vuosikokouksessa hyväksymässä asiakirjassa kerrotaan tuloihin ja menoihin liittyvät muut huomioitavat seikat (ks. Lisäselvitys Suomen Ateenan-instituutin säätiön sr. tilinpäätökseen 2022, säätiön myöntämät stipendit ja saatujen avustusten siirrot 2022).

4. Säätiön hallinto: hallitus ja toiminta

Säätiön hallituksen ovat vuonna 2022 muodostaneet seuraavat henkilöt aakkosjärjestyksessä: prof. Antti Arjava, prof. Ismo Dunderberg, FT Pirjo Hamari, FT Paula Havaste, dos. Jorma Kaimio, prof. Sixten Korkman, OTT Matti Kunnas, toimittaja Jari Niemelä, eMBA Arja Suominen, dos. Renja Suominen-Kokkonen, kansleri Thomas Wilhelmsson ja prof. Marja Vierros. Säätiön hallituksen puheenjohtajana toimi Renja Suominen-Kokkonen ja varapuheenjohtajana Antti Arjava. Hallitus kokoontui vuonna 2022 kolme kertaa. Säätiön hallituksen jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita vuonna 2022.

Säätiön työvaliokuntaan ovat kuuluneet säätiön ohjesääntöjen mukaisesti puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä kaksi muuta hallituksen jäsentä, jotka vuonna 2022 olivat Paula Havaste ja Jari Niemelä. Työvaliokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Hallituksen ja työvaliokunnan sihteerinä on toiminut asiamies Tiina Purola. Instituutin johtaja Petra Pakkanen on osallistunut kaikkiin hallituksen ja työvaliokunnan kokouksiin (osin etäyhteydellä). Säätiön tilintarkastajaksi valittiin vuosikokouksessa KHT Markku Koskela (varalla KHT Risto Ekholm).

5. Lähipiiriselvitys

Hallituksen jäseniltä, säätiön asiamieheltä, instituutin johtajalta ja säätiön tilintarkastajalta on kysytty mahdolliset lähipiirikytkökset. Säätiön hallituksen tiedossa ei ole lähipiiriin liittyviä muita selvitystä edellyttäviä tapah-
tumia kuin mitä tässä kerrotaan.

Säätiön hallituksen jäsenille suoritettujen korvausten perusteet

Säätiön hallituksen puheenjohtaja Renja Suominen-Kokkonen vieraili instituutissa 30.8.–6.9. Hallituksen jäsenille tarjottiin illallinen ravintolassa joulukuussa 2022.

LIITE

Sarjan Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens vaihtosuhteet (61 kpl)

University of Thessaloniki / Department of Archaeology and History of Art
 Archaeological Institute of the Dodecanese, Rodos
 The Cyprus Museum Library / Department of Antiquities, Nikosia
 Etaireia Kypriakon Spoudon, Nikosia
 Ministry of Communications and Works / Department of Antiquities, Nikosia
 University of Crete, Rethimno
 Parnassos Library Society, Ateena
 The Irish Institute, Ateena
 British Archaeological School at Athens
 American School of Classical Studies at Athens
 Australian Institute at Athens
 Belgian Archaeological Institute
 L'Ecole française d'Athènes
 Deutsches Archäologisches Institut, Ateena
 Österreichisches archäologisches Institut, Ateena
 Canadian Archaeological Institute, Ateena
 Benaki Museum, Ateena
 Scuola Archeologica Italiana, Ateena
 Netherlands Archaeological Institute, Ateena
 Svenska institutet i Athen
 Norske institut i Athen
 Danske institut i Athen
 National Hellenic Research Foundation / Centre for Greek and Roman Antiquity (KERA), Ateena
 Archaeological Society, Ateena
 Academy of Athens / "Ioannis Sykoutris" Library, Ateena
 National Archaeological Museum of Athens
 National Library, Ateena
 Instituto svedese, Rooma
 Scuola normale superiore / Biblioteca, Pisa
 Ecole française de Rome
 Istituto Universitario Orientale / Dip. di studi del mondo Classico, Napoli
 Deutsches Archäologisches Institut, Rooma
 The British School at Rome
 Università di Bologna / Dipartimento di Archeologia (Biblioteca)
 Institutum Romanum Finlandiae (Villa Lante)
 Instituto di Norvegia, Rooma
 Centre Jean Bérard / Bibliothèque Georges Vallet, Napoli
 The Library of Congress / Washington D.C.
 Yale University Library
 Bibliothèque d'Antiquité d'Aix / Maison Méditerranéenne des Sciences de l'Homme
 The Joint Libraries of the Hellenic and Roman Societies, Lontoo

The Ashmolean Library, Oxford
 Univ.-Bibliothek der Humboldt Universität, Berliini
 Landesamt für Bodendenkmalpflege, Mainz
 Universität Hamburg / Archäologisches Institut
 Archäologische Seminar, Marburg
 Deutsches Archäologisches Institut, Berliini
 Westfälische Wilhelms-Universität / Institut für Klassische Archäologie und Frühchristliche Archäologie / Archäologisches Museum, Münster
 Åbo Akademi Bibliotek
 Donnerska Institutet, Åbo
 Bibliografiska institutionen: Nummercentralen Kungliga Biblioteket, Tukholma
 Århus Statsbibliotek
 Det kongelige Nordiske Oldskriftselskab, Kööpenhamina
 Ny Carlsberg Glyptotek, Kööpenhamina
 Museo de Zaragoza
 Museo arqueológico de Barcelona
 Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona
 American Center of Oriental Research (ACOR), Amman
 Library of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest
 Department of Classical Antiquities / Museum of Fine Arts, Budapest
 Académie des Sciences de Bulgarie, Sofia
 The Joint Libraries of the Hellenic and Roman Societies, Lontoo
 The Ashmolean Library, Oxford
 Univ.-Bibliothek der Humboldt Universität, Berliini
 Landesamt für Bodendenkmalpflege, Mainz
 Universität Hamburg / Archäologisches Institut
 Archäologische Seminar, Marburg
 Deutsches Archäologisches Institut, Berliini
 Westfälische Wilhelms-Universität / Institut für Klassische Archäologie und Frühchristliche Archäologie / Archäologisches Museum, Münster
 Åbo Akademi Bibliotek
 Donnerska Institutet, Åbo
 Bibliografiska institutionen: Nummercentralen Kungliga Biblioteket, Tukholma
 Århus Statsbibliotek
 Det kongelige Nordiske Oldskriftselskab, Kööpenhamina
 Ny Carlsberg Glyptotek, Kööpenhamina
 Museo de Zaragoza
 Museo arqueológico de Barcelona
 Museu d'Arqueologia de Catalunya, Barcelona
 American Center of Oriental Research (ACOR), Amman
 Library of the Hungarian Academy of Sciences, Budapest
 Department of Classical Antiquities / Museum of Fine Arts, Budapest
 Académie des Sciences de Bulgarie, Sofia